

AGROMED ZAVRŠNI DOKUMENT

U Šibeniku je 10. lipnja održan Drugi mediteranski poljoprivredni forum AGROMED s temom „Mediteranska poljoprivredna politika i demografija“.

Jedan od najvećih strukturno razvojnih problema Mediterana danas jest brzo smanjivanje seoskog stanovništva (depopulacija sela) koja nadilazi trend smanjivanja poljoprivrednog stanovništva (deagrarizaciju). Takvo stanje dovodi do raskoraka između velikih proizvođača i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Kao rješenje se pronalaze razni oblici suradnje između male i velike poljoprivredne proizvodnje gdje se čuva ruralni identitet, kao što je slučaj Grčke. U Španjolskoj je zadržana deficitarna proizvodnja tradicionalnih mediteranskih kultura (vino, maslina, voće), ali se poljoprivreda okrenula netipičnoj proizvodnji poput mljekarstva. Prijetnja održivosti okoliša je vezana i uz nestanak migracijskih stočara na cijelom Sredozemlju.

Popis stanovništva 2021. doveo je do ozbiljne demografske slike u Hrvatskoj, kao posljedice stihijskog razvoja ruralnog prostora. Zemlja se suočava i s upitnom gospodarskom održivosti, socijalnom infrastrukturom, komunalnom opremljenošću, stupnjem obrazovanja, diverzifikacijom poljoprivrede i inovacijama u sektoru, kao i s raznim životnim stilovima u jadranskoj Hrvatskoj.

Odgovor na te ključne čimbenike dovodi do alternativnih puteva razvoja ruralnih područja. Stručnjaci predviđaju da umjesto ruralne renesanse i rasta inovativnosti i umrežavanja, jadranska Hrvatska ide prema rastu bez razvoja i putu prema dolje, obilježenom emigracijom i

depopulacijom, a u najboljem slučaju demografskom stagnacijom u kojoj se zadržava masovni turizam i vikendaštvo. Radnu snagu održavaju imigranti, a ovisnost o turizmu vezana je uz geopolitičku stabilnost.

Umjesto toga je potrebna intenzivna promjena politike, aktivacija starijeg stanovništva, selektivni turizam usredotočen na eno-gastronomiju autohtonog domaćeg proizvoda. Potrebno je razvijati inovativna rješenja problema vlasništva i upravljanja poljoprivrednim zemljištem, uz istovremeno jače strukovno obrazovanje i multifunkcionalnost poljoprivrede kroz međusektorsku suradnju.

Uvoz radne snage je neophodan, ali kao kompenzacijska mjera. Sve to nije moguće bez decentralizacije institucionalnog okvira, smanjenja administrativnih prepreka i naglaska na lokalnost. Pri tome bi selektivnim stimulativnim mjerama i aktivnom demografskom politikom valjalo privući i hrvatsko iseljeničtvo, kako ono koje je iselilo nedavno, tako i ono koje generacijama živi u drugim državama.

Regionalni i lokalni pristupi moraju biti vođeni specifičnostima otoka, obalnog pojasa i zaobalja, sjevernog, srednjeg i južnog Jadrana. Primjerice, regionalne organizacije u vinarstvu kao što je Vinistra mogu štititi vinogradarstvo i vinarstvo određene regije, uz povećanje znanja.

Raspodjela sredstava za strateški plan poljoprivrednog razvoja bi valjalo usmjeriti prema radno intenzivnim granama poljoprivrede (voćarstvo, povrćarstvo, vinogradarstvo, vinarstvo), a povećanje produktivnosti ovisiti će o ulaganju u znanje i tehnologiju. Te proizvode ne valja samo zaštititi, nego se brinuti o njihovom brendu i promidžbi.

Sve ove sastavnice se razvijaju u skladu sa Zajedničkom poljoprivrednom politikom EU, ali je potrebno raditi i na mediteranskoj zajedničkoj politici na sve tri obale Sredozemlja.